

Kuram ve Eğitimde Uygulama Boyutlarıyla Karakter ve Değer

Prof. Dr. Cihat YAŞAROğLU

Ankara
2024

Kuram ve Eğitimde Uygulama Boyutlarıyla Karakter ve Değer

Yazar: Prof. Dr. Cihat YAŞAROĞLU

ISBN: 978-625-98565-2-0

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Sadık HANGÜL

1. Baskı: Ankara | Mart, 2024

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA,
Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 41575

Matbaa Sertifika No: 47479

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com

İÇİNDEKİLER

YAZAR HAKKINDA.....	vii
ÖN SÖZ.....	ix
1. BÖLÜM	1
KARAKTER VE DEĞER EĞİTİMİNDE TEMEL KAVRAMLAR.....	1
GİRİŞ	1
TEMEL KAVRAMLAR.....	2
2. BÖLÜM	13
DEĞERLERİN ÖZELLİKLERİ.....	13
DEĞERLERİN ÖZELLİKLERİ.....	13
3. BÖLÜM	21
ÇEŞİTLİ DEĞER SINIFLANDIRMALARI	21
GİRİŞ	21
İSLAM DÜŞÜNCESİNDE DEĞERLER	21
İLK DÖNEM DEĞER TASNİFLERİ	23
SPRANGER'İN DEĞER TASNİFİ	24
ROKEACH DEĞER LİSTESİ.....	25
SCHWARTZ'IN DEĞER LİSTESİ.....	26
NELSON'A GÖRE DEĞERLER	27
HİLMİ ZİYA ÜLKEN'E GÖRE DEĞERLER	28
KARAKTER GÜÇLERİ VE ERDEMLER	29
DİONYOSOSÇU VE APOLLONCU DEĞERLER	30
4. BÖLÜM	33
DEĞERLERİN KAYNAKLARI VE TEMELLERİ.....	33
GİRİŞ	33
DİN VE DEĞERLER.....	33
DEĞERİN SOSYAL KAYNAKLARI	41
5. BÖLÜM	43
DEĞER / KARAKTER GELİŞİMİ	43
GİRİŞ	43
KARAKTER VE AHLAK GELİŞİMİ	43

KARAKTER GELİŞİMİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER	44
KARAKTER/AHLAK GELİŞİM KURAMLARI.....	46
6. BÖLÜM	55
DEĞERLER, KARAKTER VE AHLAK EĞİTİMİ	55
GİRİŞ	55
DEĞERLER EĞİTİMİ	57
KARAKTER EĞİTİMİ	60
AHLAK EĞİTİMİ	62
ÇEŞİTLİ KARAKTER/DEĞER EĞİTİMİ PROJELERİ	64
DEĞERLER EĞİTİMİ VE AKADEMİK BAŞARI İLİŞKİSİ	67
7. BÖLÜM	69
TARİHSEL SÜREÇTE KARAKTER VE DEĞERLER EĞİTİMİ.....	69
GİRİŞ	69
DEĞERLER EĞİTİMİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER	69
KARAKTER VE DEĞERLER EĞİTİMİNE NEDEN İHTİYAÇ DUYULDU?	71
ÜLKEMİZDE DEĞERLER EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ/DEĞİŞİMİ.....	75
DÜNYADA DEĞERLER EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ/DEĞİŞİMİ	79
8. BÖLÜM	85
CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE İLKÖĞRETİM PROGRAMLARINDA	
DEĞERLER	85
GİRİŞ	85
ÖĞRETİM PROGRAMINDA DEĞERLER	85
1924 PROGRAMLARINDA DEĞERLER	87
1926 PROGRAMLARI VE DEĞERLER	88
1936 İLK OKUL PROGRAMINDA HAYAT BİLGİSİ VE DEĞERLER	89
1948 İLKOKUL PROGRAMLARI VE DEĞERLER	89
1968 İLKOKUL PROGRAMLARI VE DEĞERLER	90
1980 VE 1990'LARDA İLKOKUL PROGRAMLARI VE DEĞERLER	91
2005 PROGRAMLARI VE DEĞERLER	91
2015 PROGRAMLARI VE DEĞERLER	94
2017 PROGRAMLARI VE DEĞERLER	95
2018 PROGRAMLARI VE DEĞERLER	96

9. BÖLÜM	99
EĞİTİM FELSEFESİ YÖNÜNDEN KARAKTER VE DEĞER EĞİTİMİ	99
GİRİŞ	99
EĞİTİM VE FELSEFE	99
FELSEFE AKIMLARINDA DEĞERLER	100
10. BÖLÜM	111
DEĞERLER EĞİTİMİNDE AİLE	111
GİRİŞ	111
AİLE NEDİR?	111
AİLE VE SOSYALLEŞME	113
DEĞERLER EĞİTİMİNDE AİLENİN ROLÜ	114
11. BÖLÜM	127
OKULDA KARAKTER/ DEĞERLER EĞİTİMİ	127
GİRİŞ	127
DEĞERLER EĞİTİMİNDE OKUL	127
OKULLARDA VERİLEBİLECEK DEĞERLER	136
OKUL - AİLE İŞBİRLİĞİ İLE TOPLUMSAL DESTEK	137
12. BÖLÜM	141
DEĞERLER EĞİTİMİNDE ÖĞRETMEN	141
GİRİŞ	141
DEĞERLER EĞİTİMİNDE ÖĞRETMEN	141
ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ	142
DEĞERLER EĞİTİMİNDE ÖĞRETMEN SORUMLULUKLARI	143
13. BÖLÜM	151
DEĞERLER EĞİTİMİNDE YAKLAŞIMLAR, ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ .	151
GİRİŞ	151
STRATEJİ VEYA YAKLAŞIMLAR	151
KARAKTER VE DEĞERLER EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK YÖNTEM VE TEKNİKLER	156
KAYNAKÇA	166

Yazar Hakkında

Bitlis doğumlu olan yazar, ilkokul eğitimini Bitlis Güroymak'ta, ortaokul ve lise eğitimini ise Osmaniye'de tamamladı. 2000 yılında yerleştiği Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği programından 2004 yılında mezun oldu.

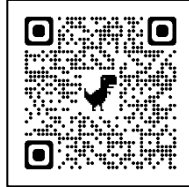
Mezun olduğu yıl İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD'inde yüksek lisans eğitimine başlayıp 2006'da mezun oldu.

2012'de ise aynı üniversitede Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim ABD'nde doktorasını tamamladı. 2017 yılında Temel Eğitim Hayat Bilgisi Eğitimi alanında doçent unvanı aldı.

Mesleki deneyimine Adıyaman'da sınıf öğretmeni olarak başlayan yazar, 2011 yılında Bingöl Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak devam etti. 2021 yılına kadar Bingöl Üniversitesinde öğretim elemanı olarak çalışan yazar, halen İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programında öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Yazarın çevre eğitimi, değerler eğitimi, dijital ortamlarda değerler, hayat bilgisi eğitimi alanlarında kitap, kitap bölümleri, ulusal ve uluslararası indekslerde taranan makaleleri, ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılarda özet veya tam metin bildirimleri ile yürütücü ya da araştırmacı olarak görev aldığı ulusal projeleri bulunmaktadır. Akademik çalışmalarının yanı sıra öğrenci, öğretmen ve velilere yönelik çok sayıda yüz yüze ve çevrimiçi konferanslar düzenlemiştir. Yazar, Milli Eğitim Bakanlığının yürütmüş olduğu 2024 program geliştirme çalışmalarında, Erdem-Değer-Eylem modelini geliştiren çalışma ekibinin içinde yer almıştır.

İletişim için: www.cihatyasaroglu.com

ÖN SÖZ

Bir fert, mesleki açıdan bir öğretmen ve sonrasında bir akademisyen olarak iyi ahlaklı, kendisine, ailesine, toplumuna ve insanlığa yararlı, katma değeri olan insanların yetişmesini, yetişmesine yardımcı olunmasını her zaman istemişimdir. Öğretmen olduğum dönemlerde öğrencilerimin başarılı olması için elimden geleni yaparken değerlerine bağlı olmalarını da o ölçüde önemsemişimdir. Nihayetinde akademisyenlik hayatım başladığında aynı hassasiyet devam etti. Ayrıca akademisyen olarak bu alanda eserler vermeye çalışma fırsatım da oldu. Nihayet şimdi okumakta olduğunuz bu çalışma, belki de bu niyetin en önemli tezahürlerinden biridir.

Kanaatimce bir akademisyen, sadece yayın üretip odasının dört duvarı arasına hapsolmemalı, ürettiği eserleri de raflara mahkum etmemelidir. Ulaştığı bilgileri, çıkarımda bulunduğu önemli sonuçları toplum ile de paylaşmalıdır. Bu bakış açısından kaynaklı olsa gerek, bir akademisyen olarak sürekli öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik seminer, konferans ve söyleşi programlarına iştirak ettim. Dahası, Milli Eğitim Bakanlığının 2024 program geliştirme çalışmalarında değerler eğitimi çalışmalarının önemli bir kısmında yer aldım. Bu anlamda, tecrübemi başka insanlara katkı sunacak şekilde değerlendirme fırsatı veren Allah'a şükürler olsun. Bu çalışmaya da yıllarca sahada edindiğim tecrübeleri de yansıtmaya çalıştım.

Bu çalışmanın, değerler eğitimi alanında öğretmenlere, öğretmen adaylarına, araştırmacılara ve eğitimde politika geliştiricilere katkı sunacağı umulmaktadır. Ancak sanırım en büyük katkısı, yazım aşamasında yazara olmuştur. Zira bu çalışmanın ortaya çıkması için yapılan okumalar hem ufkumu açmış hem de alanı her geçen gün daha iyi anlamam için fırsatlar sunmuştur.

Bu çalışmanın en büyük özelliği, yazıma hazırlık ve yazım aşamasının yaklaşık on yıl sürmüş olmasıdır. Bir yandan yaptığım okumalar, yayınlar, her dönem okuttuğum derslerden edindiğimi tecrübeler, bu kitapta şekillendi. Özellikle sınıf ortamında öğrencilerimizle olan etkileşimlerimizden öğrendiğim çok şey var. Ve bu öğrendiklerimi de yine esere yansıtmaya çalıştım. Burada, sınıf ortamındaki ders anlatımlarının bir kısmını yazıya döken lisans öğrencim Muhammet Uzan'a ve derslerdeki etkileşimleriyle bana katkı sunan öğrencilerime teşekkür ediyorum.

Çalışma, yapısı itibariyle hem teori hem de pratiği içermektedir. Değerler konusu farklı disiplinlerle ilişki içerisindedir. Bu noktada yazdığım bölümleri, konunun uzmanı olan arkadaşlarıma yönlendirerek okumalarını ve değerlendirmede bulunmalarını istedim. Büyük katkılar sunan Doç. Dr. Yunus Bucuka, Doç. Dr. M. Siyabend Kaya'ya, ağabeyim Abdulgani Yaşaroğlu ve her bölümü okuyarak hem öğrenci hem akademisyen adayı gözüyle okuyan doktora öğrencilerim Abdulvahap Duranay ile Reşit Biçer'e de teşekkürlerimi sunarım. Kitabın yayına hazırlanması aşamasında desteğini yanımda hissettiğim Ferit Resuloğulları beye de ayrıca teşekkür ederim.

2023 yılının Şubat ayında bu çalışmanın önemli bir kısmını bitirmek üzereyken ülkemizi derinden yasa boğan asrın felaketini yaşadık. 6 Şubat 2023'te ben gece saat 2.30'a kadar bu çalışmaya yoğunlaşmış ancak sabahına depremle uyanmıştım. Eserin tamamlanması da haliyle bir yıl gecikti. Asrın felaketi, asrın dayanışması ve yardımlaşmasına dönüştü. İnsanlarımız büyük bir özveri ile depremzedelere yardım etmek için ellerinden geleni yapmaya çalıştı. Burada da dikkate değer bir şey daha çıkıyor ki; asrın felaketini, asrın dayanışmasına dönüştüren başlıca şey dinimizden ve insanlığımızdan aldığımız değerlerdi. Bu vesileyle depremde hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.

Son olarak çalışmaya yoğunlaştığım zamanlarda, aileme ayırmam gereken zaman dilimlerinden kısmak zorunda kaldığımı da belirtmek isterim. Dolayısıyla en büyük teşekkürü de eşim ve çocuklarıma ediyorum.

Prof. Dr. Cihat Yaşaroğlu

Malatya 2024